

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27.07.1978, sp. zn. 4 Cz 28/78, ECLI:CZ:NS:1978:4.CZ.28.1978.1

Číslo: 12/1981

Právní věta: Udělil-li dědic v řízení o dědictví svému zástupci plnou moc oprávnňující zástupce jen k odmítnutí dědictví, nepostačuje tato plná moc k oprávnění tohoto zástupce, aby zastupoval dědice v celém průběhu řízení o dědictví.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 27.07.1978

Spisová značka: 4 Cz 28/78

Číslo rozhodnutí: 12

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dědění, Řízení před státním notářstvím, Státní spořitelna, Zastoupení

Předpisy: 95/1963 Sb. § 25
§ 28 40/1964 Sb. § 463

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

V řízení o dědictví po M. P., která zemřela 19. 9. 1976 bez závěti, zjistilo státní notářství v Náchodě, že dědí ze zákona deset zletilých dětí zůstavitelky. Dědička V. S. zastupovala ostatní spoludědice na základě předložených plných mocí. Po vydání rozhodnutí o obecné ceně majetku zůstavitelky vzdala se jmenovaná za sebe i za ostatní spoludědice opravných prostředků proti tomuto rozhodnutí a státní notářství pak dalším rozhodnutím schválilo dohodu o vypořádání dědictví, podle níž celé dědictví přejímá dědička V. S. Také proti tomuto rozhodnutí se V. S. vzdala opravných prostředků, takže bylo téhož dne vydáno i rozhodnutí, jímž jí bylo podle schválené dohody potvrzeno nabytí dědictví.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že uvedenými rozhodnutími státního notářství byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 4 odst. 1 not. ř. při rozhodování i při ostatní své činnosti vychází státní notářství ze skutečného stavu věci, dbá o určitost právních vztahů a o předcházení sporům.

Podle ustanovení § 28 not. ř. účastníky řízení jsou ti, o nichž lze mít důvodně za to, že jsou zůstavitelovými dědici, a není-li takových osob, stát.

Podle ustanovení § 28 odst. 1 o. s. ř. zástupci, jež si účastník zvolil, udělí písemně nebo ústně do protokolu plnou moc buď pro celé řízení, nebo jen pro určité úkony. To platí i v řízení před státním notářstvím (§ 25 not. ř.).

Podle § 463 odst. 2 o. z. zástupce dědice může za něj dědictví odmítnout jen podle plné moci, která ho k tomu výslovně opravňuje, tedy podle zvláštní plné moci.

V tomto řízení o projednání dědictví bylo pro plné moci udělené dědičce V. S. všemi ostatními devíti spoludědici použito tiskopisu. Podle obsahu tohoto tiskopisu jde o plnou moc procesní zmocňující zástupce k zastupování pro celé řízení, která však současně obsahuje i zvláštní plnou moc ve smyslu ustanovení § 463 odst. 2 o. z. Není-li tento tiskopis plné moci nijak zmocnitelem upraven, slouží jako průkaz o zmocnění jak k odmítnutí dědictví, tak i k zastupování v řízení, jestliže k odmítnutí nedojde; zástupce na základě plné moci může být zároveň dědicem a účastníkem řízení. Zástupce pak platně dědice v řízení zastupuje a může za něj učinit všechny úkony včetně uzavření dohody o vypořádání dědictví. Jestliže však byl zástupce zmocněn pouze k odmítnutí dědictví, pak v případě, že k odmítnutí ať už z jakýchkoliv důvodů nedojde, není oprávněn v řízení o dědictví zastupovat dědice, který mu dal tuto zvláštní plnou moc, dokud nepředloží plnou moc, kterou by byl zastupováním v řízení pověřen. Druh plné moci je třeba vždy posuzovat, poněvadž jde o splnění jedné z podmínek řízení (§ 103 o. s. ř., § 25 not. ř.). Případné pochybnosti v tomto směru je třeba odstranit např. výslechem účastníka po jeho náležitém poučení.

V tomto řízení předložené plné moci byly zastoupenými upravovány a doplňovány. Ve všech byla podtržena ta část plné moci, v níž se zástupce zmocňuje k odmítnutí dědictví a až na jednu bylo ve všech škrtnuto zmocnění k neodmítnutí dědictví. I když k neodmítnutí dědictví není třeba zvláštní plné moci, mohly v důsledku těchto úprav vzniknout pochybnosti, o jaký druh plné moci jde, zda o plnou moc opravňující pouze k odmítnutí dědictví nebo též o plnou moc udělenou k zastupování pro celé řízení. Pokud by šlo o plnou moc pouze k odmítnutí dědictví, pak nemohla dědička V. S. ostatní spoludědice v dalším řízení o projednání dědictví po zůstavitelce platně zastupovat.

Státní notářství si mělo proto objasnit, o jaké plné moci šlo, a podle výsledku tohoto šetření pak pokračovat v řízení.

K pochybení došlo i při sestavování soupisu aktiv a pasív dědictví, který je podkladem pro vydání rozhodnutí podle ustanovení § 37 odst. 1 not. ř. Státní notářství kromě nemovitostí zapsaných v evidenci nemovitostí střediska geodézie v N. na listě vlastnictví č. 56 pro obec J. uvedlo do soupisu aktiv i podíl na nemovitostech zapsaných na listě vlastnictví č. 58 pro tutéž obec (tj. 1/4 louky parc. č. 39/3 a stavební parcely č. 181/3); tyto nemovitosti však neocenilo a stanovilo pro všechny nemovitosti cenu podle posudku znalce, v němž nebyla uvedena ani cena podílů na uvedených nemovitostech, ani cena pozemku parc. č. 39/2 - louka, zapsaného rovněž na listu vlastnictví č. 56 pro obec J. Při určení obecné ceny majetku zůstavitele tedy vycházelo státní notářství z nesprávného ocenění.

Státní notářství proto porušilo svými rozhodnutími zákon v ustanoveních § 4 odst. 1, § 28 a § 37 odst. 1 not. ř. v souvislosti s ustanoveními § 473 a § 482 o. z.